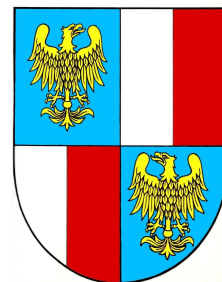

PROGRAM POMOCY DZIECKU I RODZINIE POWIATU RACIBORSKIEGO NA LATA 2008 - 2015

POWIAT RACIBORSKI

Miasto Racibórz

Miasto i Gmina
Kuźnia Raciborska

Miasto i Gmina
Krzanowice

Gmina Kornowac

Gmina
Krzyżanowice

Gmina Nędza

Gmina
Pietrowice Wielkie

Gmina Rudnik

Spis treści

I. Wstęp	3
II. Diagnoza	5
III. Adresaci Programu	9
IV. Zasoby instytucjonalne działające na terenie powiatu	9
V. Założenia Programu	10
VI. Zakładane rezultaty Programu	11
VII. Podsumowanie	12

I. Wstęp.

Z dniem 1 stycznia 1999 r., to jest dniem wprowadzenia w życie między innymi reformy samorządowej, samorzady powiatowe przejęły część zadań do tej pory realizowanych przez administrację rządową. W ich wyniku nastąpiła dalsza decentralizacja funkcji społecznych państwa, która wprowadziła zasadnicze zmiany funkcjonowania

w Polsce systemu opieki nad dzieckiem i rodziną. Opieka nad dzieckiem i rodziną stała się integralną częścią szerokiego systemu pomocy społecznej, w którym do gminy należy zabezpieczenie podstawowych potrzeb dzieci i rodzin mieszkających na jej terenie, natomiast zadania specjalistyczne powierzono powiatom. Nowoczesna pomoc społeczna to sieć instytucji i usług wspierających, skierowana do osób i rodzin, zróżnicowana pod względem oferty jak również zasad odpłatności za oferowane usługi.

Działalność ta powinna opierać się na pięciu zasadach:

- 1) wspierania rodzin naturalnych przez tworzenie placówek wsparcia dziennego, rozwoju specjalistycznego poradnictwa oraz utworzenie ośrodków interwencji kryzysowej i specjalistycznych ośrodków wsparcia,
- 2) tworzenie zastępczej opieki rodzinnej poprzez powołanie profesjonalnych niespokrewnionych i zawodowych rodzin zastępczych,
- 3) powołanie nowoczesnych placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego,
- 4) usamodzielnienie wychowanków poprzez umożliwienie im prawidłowego funkcjonowania w społeczności lokalnej z uwzględnieniem pomocy mieszkaniowej,
- 5) zapobieganie niedostosowaniu społecznemu i przestępczości wśród dzieci i młodzieży.

Szczegółowe zadania administracji rządowej i poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego z zakresu pomocy dziecku i rodzinie zostały zapisane w ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej w rozdziale 4 „opieka nad rodziną i dzieckiem”. Ponieważ pomoc ta często udzielana jest rodzinom, które są w głębokim kryzysie i w stosunku do których sąd wydał już decyzję o ograniczeniu częściowym lub całkowitym władzy rodzicielskiej, ważne jest aby pomoc ta była świadczona przez specjalistów przygotowanych do pracy z rodziną. Niezbędne jest również, aby w środowisku lokalnym rozwijały się różnorodne formy usług środowiskowych. Istotne jest by dziecko, które musi być poza rodziną naturalną żyło w warunkach najbardziej zbliżonych do rodzinnych, tj. w pogotowiu rodzinnym, rodzinie zastępczej spokrewnionej, rodzinie zastępczej niespokrewnione i zawodowej. Jeżeli jednak z różnych powodów nie można umieścić dziecka w rodzinie zastępczej i będzie ono musiało być umieszczone w placówce opiekuńczo – wychowawczej, ważne jest aby placówka ta była placówką nowoczesną, której działalność oparta jest na współczesnych założeniach działalności profilaktyczno – opiekuńczej. Dążyć należy do tego aby dzieci, które będą przebywały w placówkach opiekuńczo – wychowawczych różnego typu miały warunki jak najbardziej zbliżone do naturalnych. Wychowanie we wszystkich formach opieki zastępczej musi

respektować prawo dziecka do stabilnego środowiska wychowawczego, do utrzymania osobistych kontaktów z rodziną, w tym powrotu do rodziny naturalnej. Elementem systemu o szczególnym znaczeniu jest usamodzielnienie wychowanków opuszczających rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo – wychowawcze. Osoba wkraczająca w dorosłe życie musi zostać objęta pomocą merytoryczną, mającą na celu jej życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem poprzez pracę socjalną, a także pomocą pieniężną na zagospodarowanie się w trakcie usamodzielnienia lub kontynuacji nauki. Niebagatelne znaczenie ma pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkalnych oraz zatrudnienia.

Powiat Raciborski przy zapewnieniu opieki dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodzicielskiej stara się uwzględniać przedstawione powyżej zasady postępowania, lecz musi w swoich działaniach i planach uwzględnić również swoją specyfikę w tym względzie. W 1999 r. Powiat nie przejął żadnej placówki opiekuńczo - wychowawczej, w związku z czym opiekę dzieciom potrzebującym próbowano zapewnić poprzez umieszczenie w rodzinach zastępczych, rodzinach zastępczych działających na zasadzie pogotowia rodzinnego oraz placówkach opiekuńczo - wychowawczych działających na terenie innych powiatów. Ponieważ układ ten okazał się niewydolny, szczególnie w dłuższej perspektywie czasu, gdy część rodzinnych pogotowi nie spełniła związanych z nimi oczekiwań, w 2005 r. na zlecenie Powiatu powstała Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza im. M. Laury Meozzi w Pogrzebieniu. Jest to placówka typu socjalizacyjno – interwencyjnego, łącznie dla 23 podopiecznych. Jak pokazały doświadczenia minionych trzech lat funkcjonowania Placówki w Pogrzebieniu oraz doświadczenia Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Raciborzu w sprawie pozyskiwania rodzin zastępczych i adopcyjnych, na terenie powiatu powinna funkcjonować jeszcze jedna takiego typu placówka, na 20 miejsc.

Podsumowując należy zaznaczyć, iż funkcjonalne, bezpieczne i zdrowe społeczeństwo nie może istnieć bez zdrowej i trwałej rodziny. System wartości, który tworzy rodzina, jest niezbędnym czynnikiem wpływającym na polepszenie więzi międzyludzkich i solidarności społecznej.

II. Diagnoza.

W diagnozie wykorzystano dane za rok 2005, 2006 i 2007, podając w większości przypadków dane średnie za 12 miesięcy danego roku. W praktyce dane rzeczywiste ulegały

zmianie każdego dnia, powodując, iż w niektórych miesiącach wspomnianego okresu wartości maksymalne znacznie różniły się od podanych wartości średnich.

Tabela nr 1. Liczba utworzonych rodzin zastępczych i umieszczanych w nich dzieci.

Rok	Liczba utworzonych rodzin zastępczych	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych
1999	9	15
2000	7	14
2001	17	29
2002	14	22
2003	22	54
2004	21	35
2005	23	53
2006	27	50
2007	31	47

Źródło: Dane PCPR w Raciborzu.

Tabela nr 2. Liczba rodzin zastępczych w podziale na gminy powiatu raciborskiego, według stanu na 31.12.2007 r.

Gmina	Liczba rodzin	Liczba dzieci
RACIBÓRZ	81	111
KUŹNIA RACIBORSKA	20	55
KRZANOWICE	7	8
KRZYŻANOWICE	10	17
NĘDZA	3	9
PIETROWICE WIELKIE	5	10
RUDNIK	3	3
KORNOWAC	3	6
Razem:	132	219

Źródło: Dane PCPR w Raciborzu.

Tabela nr 3. Rodzaje rodzin zastępczych w powiecie raciborskim.

Rodzaje rodzin zastępczych	Liczba rodzin	Udział procentowy
spokrewnione z dzieckiem	98	74,2

niespokrewnione z dzieckiem	26	19,7
zawodowe – wielodzietne	6	4,6
zawodowe – specjalistyczne	0	0
pogotowia rodzinne	2	1,5
Razem:	132	100

Źródło: Dane PCPR w Raciborzu.

Tabela nr 4. Dzieci w rodzinach zastępczych wg przedziałów wiekowych, według stanu na 31.12.2007 r.

Przedział wiekowy	Liczba dzieci	Udział procentowy
0 – 6 roku życia	54	24,7
7 – 13 roku życia	80	36,5
14 – 18 roku życia	73	33,3
powyżej 18 roku życia	12	5,5
Razem:	219	100

Źródło: Dane PCPR w Raciborzu.

Tabela nr 5. Wysokość środków przeznaczanych rocznie na utrzymanie dzieci w poszczególnych formach opieki zastępczej.

Wysokość środków na utrzymanie dzieci w:	2005 rok	2006 rok	2007 rok
– rodzinach zastępczych w powiecie raciborskim	1 686 548,31 zł	1 765 420,60 zł	1 863 169,14 zł
– rodzinach zastępczych poza powiatem raciborskim	89 858,41 zł	100 589,06 zł	86 962,51 zł
– placówkach opiekuńczo – wychowawczych poza powiatem raciborskim	412 360,90 zł	509 853,51 zł	454 594,97 zł
– Wielofunkcyjnej Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej w Pogrzebieniu	138 000,00 zł*	630 534,02 zł	634 947,16 zł
Razem	2 326 767,62 zł	3 006 397,19 zł	3 039 673,78 zł

Źródło: Opracowanie własne.

* Placówka rozpoczęła działalność 01.09.2005 r.

Tabela nr 6. Średnia miesięczna liczba dzieci przebywających w poszczególnych formach opieki zastępczej w danym roku.

	2005	2006	2007

Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza w Pogrzebieniu	16	27	26
Rodziny zastępcze poza powiatem raciborskim	7	9	10
Placówki opiekuńczo - wychowawcze poza powiatem raciborskim	16	19	18

Źródło: Opracowanie własne.

Czas pobytu dziecka w placówce opiekuńczo - wychowawczej powinien być jak najkrótszy, a przebywające w niej dziecko powinno jak najszybciej powrócić do rodziny naturalnej, która przezwyciężyła swoje problemy lub być skierowane do rodziny zastępczej lub adopcyjnej.

Realizacja tych zamierzeń w Wielofunkcyjnej Placówce Opiekuńczo - Wychowawczej w Pogrzebieniu przebiegała następująco:

1) 2005 r.:

- 1 dziecko – przejście do rodziny zastępczej,
- 1 dziecko – przejście do domu pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie.

2) 2006 r.:

- 16 dzieci – powrót do rodziny naturalnej,
- 2 dzieci – przejście do rodziny zastępczej,
- 1 dziecko – usamodzielnienie się po skończeniu 18 roku życia.

3) 2007 r.:

- 4 dzieci – powrót do rodziny naturalnej,
- 4 dzieci – przejście do rodziny zastępczej,
- 1 dziecko – adopcja,
- 1 dziecko – przejście do domu pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie.

Tabela nr 7. Liczba dzieci kierowanych do placówek opiekuńczo - wychowawczych.

Rok	Placówki poza powiatem	WPOW w Pogrzebieniu	Razem
2003	16	-	16
2004	10	-	10
2005	8	20	28
2006	3	23	26
2007	6	10	16

Źródło: Dane PCPR w Raciborzu.

Tabela nr 8. Świadczenia przyznane osobom opuszczającym placówki.

Rodzaj świadczenia	2006		2007	
	liczba świadczeń	kwota świadczeń	liczba świadczeń	kwota świadczeń
usamodzielnienie	5	21 203,00 zł	3	16 470,00 zł
kontynuacja nauki	142	69 343,20 zł	113	54 711,04 zł
pomoc rzeczowa	8	5 557,78 zł	10	7 485,10 zł
Razem:	155	96 103,98 zł	126	78 666,14 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Raciborzu.

Tabela nr 9. Świadczenia przyznane osobom opuszczającym rodziny zastępcze.

Rodzaj świadczenia	2006		2007	
	liczba świadczeń	kwota świadczeń	liczba świadczeń	kwota świadczeń
usamodzielnienie	2	9 726,00 zł	3	13 176,00 zł
kontynuacja nauki	205	99 264,22 zł	250	121 929,72 zł
pomoc rzeczowa	7	4 860,15 zł	5	7 219,91 zł
Razem:	214	113 850,37 zł	258	142 325,63 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Raciborzu.

Tabela nr 10. Liczba dzieci przebywających w poszczególnych formach opieki zastępczej wg stanu na 31.03.2008 r.

	Liczba dzieci	Liczba placówek/ rodzin
Placówki poza powiatem	17	7
Rodziny zastępcze poza powiatem	9	6
Rodziny zastępcze w powiecie raciborskim	180	115
Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo –Wychowawcza w Pogrzebieniu	25	1
Razem	235	129

Źródło: Opracowanie własne.

III. Adresaci programu.

Działania Programu skierowane są na:

- 1) rodziny niewydolne wychowawczo,
- 2) rodziny dotknięte przemocą,
- 3) rodziny ubogie i zagrożone ubóstwem,
- 4) rodziny bezradne w sprawach opiekuńczo - wychowawczych, zwłaszcza niepełne lub wielodzietne,
- 5) rodziny zastępcze,
- 6) usamodzielniających się wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych,
- 7) dzieci z rodzin dysfunkcyjnych,
- 8) dzieci w placówkach opiekuńczo - wychowawczych.

IV. Zasoby instytucjonalne działające na terenie powiatu.

Sieć instytucji i organizacji, które mogą być realizatorami lub współpartnerami realizacji Programu przedstawia się następująco:

1. Instytucje administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje i osoby działające na podstawie umowy z Powiatem Raciborski lub postanowienia Sądu Rodzinnego:
 - 1) spokrewnione i niespokrewnione z dzieckiem rodziny zastępcze,
 - 2) zawodowe niespokrewnione z dzieckiem rodziny zastępcze,
 - 3) Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza im. M. Laury Meozzi w Pogrzebieniu,
 - 4) Dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz kobiet będących ofiarami przemocy w rodzinie w Raciborzu,
 - 5) Całodobowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Raciborzu,
 - 6) Sąd Rodzinny Wydział Rodzinny i Nieletnich w Raciborzu oraz kuratorzy sądowi,
 - 7) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Raciborzu,
 - 8) Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Raciborzu,
 - 9) Policja,
 - 10) Straż Miejska,
 - 11) miejskie i gminne ośrodki pomocy społecznej wraz z podległymi im świetlicami środowiskowymi,
 - 12) jednostki systemu edukacji, ze szczególnym uwzględnieniem pedagogów i psychologów szkolnych,
 - 13) Powiatowy Urząd Pracy w Raciborzu.

2. Organizacje pozarządowe:

- 1) Caritas Diecezji Opolskiej Rejon Racibórz,
- 2) Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Dzieci, Młodzieży i Rodziny „POMOCNA DŁOŃ” w Raciborzu,
- 3) Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Oddział Miejski w Raciborzu,
- 4) Stowarzyszenie Przyjaciół Człowieka „TĘCZA”,
- 5) Stowarzyszenie PERSONA na rzecz Promocji i Ochrony Zdrowia Psychicznego,
- 6) Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Diecezji Opolskiej Dekanatu Racibórz,
- 7) Towarzystwo Pomocy Dzieciom Upośledzonym w Raciborzu,
- 8) inne organizacje pozarządowe działające na rzecz dzieci i rodziny.

V. Założenia programu.

Głównym celem niniejszego programu jest budowa lokalnego systemu pomocy dziecku i rodzinie w Powiecie Raciborskim i w ostatecznym efekcie stworzenie systemu, w ramach którego rodzina będzie mogła liczyć na pomoc oraz wsparcie wielozakresowe i zintegrowane. System wspierania rodzin musi mieć charakter otwarty, skupiać jednostki samorządowe, ich jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe, zarówno ogólnopolskie jak i lokalne.

Głównymi celami przyjętego programu są:

- 1) umacnianie rodziny,
- 2) zwiększenie liczby rodzin zastępczych,
- 3) przejęcie opieki nad dziećmi umieszczonymi w placówkach opiekuńczo – wychowawczych i rodzinach zastępczych przez ich naturalnych rodziców,
- 4) utworzenie na terenie powiatu drugiej wielofunkcyjnej placówki opiekuńczo – wychowawczej,
- 5) wdrożenie systemu przepływu informacji oraz reagowania na zidentyfikowane problemy społeczne, w tym w szczególności przejawy bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, przemocy domowej, demoralizacji nieletnich, zaniechania obowiązków rodzicielskich,
- 6) zintegrowanie działań środowisk odpowiedzialnych za pomoc dziecku i rodzinie,
- 7) promowanie idei rodzicielstwa zastępczego,
- 8) poruszenie opinii publicznej trudną sytuacją dzieci osamotnionych i osieroconych,
- 9) zapewnienie dostępu do edukacji i pomoc w nauce,

- 10) współpraca z pedagogami szkolnymi, sądem i kuratorami sądowymi,
- 11) dostarczanie pozytywnych wzorców zachowań dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych,
- 12) podniesienie standardu wychowania i opieki w rodzinach zastępczych,
- 13) pozyskanie dodatkowych środków na różne formy pomocy rodzinom zastępczym oraz na prowadzenie dodatkowych prac wspierających rodziny,
- 14) doprowadzenie do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem,
- 15) zapobieganie marginalizacji społecznej.

VI. Zakładane rezultaty programu.

Zakłada się, że realizacja programu przyniesie następujące rezultaty:

- 1)** poprawa sprawności funkcjonowania instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny,
- 2)** utworzenie kolejnej placówki opiekuńczo – wychowawczej,
- 3) zahamowanie wzrostu liczby dzieci umieszczanych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz liczby dzieci przebywających w tych placówkach,
- 4) podniesienie świadomości społeczności lokalnej na temat zjawiska niedostosowania społecznego i przestępczości wśród dzieci i młodzieży oraz przemocy w rodzinie,
- 5) podniesienie świadomości samorządów lokalnych na temat zjawiska niedostosowania społecznego i przestępczości wśród dzieci i młodzieży,
- 6)** zacieśnienie współpracy pomiędzy instytucjami działającymi w obrębie problematyki niedostosowania społecznego i przestępczości wśród dzieci i młodzieży,
- 7) zmniejszenie liczby negatywnych zjawisk wśród dzieci i młodzieży, związanych z obecnością narkotyków, alkoholu i przemocy,
- 8)** zapobieganie wykluczeniu społecznemu wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo – wychowawcze i rodziny zastępcze.

VII. Podsumowanie.

Dokumentem, w oparciu o który rozpoczęto prace przy budowaniu lokalnego programu opieki nad dzieckiem i rodziną w naszym powiecie na lata 2008 – 2015 były

założenia strategiczne i operacyjne Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2002 – 2015 przyjętej uchwałą nr XLIV/455/2002 Rady Powiatu Raciborskiego z dnia 8 października 2002 r. Realizatorem działań ustawowych Powiatu na rzecz dziecka i rodziny jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Raciborzu, które założone cele realizować będzie przy udziale i pomocy partnerów wymienionych w Punkcie IV niniejszego programu. Należy zatem stwierdzić, że budowanie lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną w Powiecie Raciborskim na lata 2008 – 2015 powinno być realizowane przez wszystkie organy administracji samorządowej i rządowej we współpracy z organizacjami pozarządowymi. Wskazane jest pozyskiwanie nowych partnerów deklarujących chęć współpracy.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Norbert Mika